

Innovationsstrategi

För hälso- och sjukvården

Verksamhet: Utvecklingsenheten

Datum: 2022-05-23

Diarienummer: RÖ 2022-6671

Dokumenthistorik

Version	Datum	Kommentar	Handläggare
0.9	220422	Under framställan	Elisabeth Willén, Test och innovation
1.0	220523	Fastställande	Utvecklingsdirektör

Innehållsförteckning

1 Bakgrund	3
2 Syfte	4
3 Mål	4
4 Definitioner	4
4.1 Innovation	4
4.2 Innovationsledningssystem	5
5 Avgränsningar	5

1 Bakgrund

Varför blir inte goda idéer utvecklade och implementerade i vården i högre grad?

Idag är Region Östergötland som organisation (i denna strategi avses hälso- och sjukvården samt de verksamheter som stödjer den) i hög grad inriktad på riskminimering (kvalitetssäkring, vidmakthållande). I innovationssammanhang handlar det däremot om att hantera osäkerhet (en form av riskmaximering). Innovation per definition innebär ett okänt slutresultat där man prövar sig fram, experimenterar och utforskar sådant som är helt nytt. Att utforska innovativa lösningar innebär att ständigt utmanas och utreda nya frågeställningar. För att adekvat kunna utreda dessa frågor utifrån Region Östergötlands kontext krävs det samspel i organisationen så att det samlade stödet till innovation kan prioriteras och planeras tillsammans. Möjligheten för en strukturerad samverkansform mellan relevanta funktioner (ex inköp, juridik) och aktörer (ex Linköpings universitet) behöver därför utvecklas för att möta osäkerhet, risktagande och det okända som innovationsprocessen innebär.

För de idéer som ligger till grund för de innovationer som hälso- och sjukvården behöver är det inte hållbart att endast förlita sig på spontana processer. För att fånga upp kreativa och behovsdrivna idéer inom hälso- och sjukvårdens alla områden krävs en genomtänkt strategi. En fokuserad innovationsstrategi kan säkerställa uppbyggnaden av ett innovationsledningssystem som främjar såväl produkter och tjänster som utvecklingen av processer. Denna strategi ligger till grund för den process som pågår och som i sig ska bidra till att öka innovationsförmågan och stärka innovationskulturen inom regionen. Innovationsstrategin ska utvecklas och ligga i linje med Region Östergötlands övergripande mål och strategier och universitetssjukvården i synnerhet där samverkan sker mellan region och universitet.

I sammanhanget Nära vård uttrycker Region Östergötland att stora framsteg har gjorts inom hälso- och sjukvården. Vi lever längre och mår bättre tack vare ny teknik och nya behandlingsmetoder. Men vården står också inför stora utmaningar, och behöver anpassas efter både nya behov och befolkningsutvecklingen i länet. Det gör att det krävs en omställning i hela vårdkedjan, som innefattar sjukhusvård, primärvård och kommunal omsorg.

Regeringen slår i den senaste forskningspolitiska propositionen fast att ”att Sverige ska vara ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer” (Forskning, frihet, framtid – kunskap och innovation för Sverige; Prop. 2020/21:60). Detta uttrycks också tydligt i den nationella life science-strategin som säger att Sverige måste, för att möta kommande hälsoutmaningar, fortsätta att satsa på forskning och innovation samt ”snabbt införa nya arbetssätt, tekniker och behandlingar för ökad effektivitet och kvalitet i vård och omsorg”. Ett av regeringens åtta prioriterade områden handlar därför om integreringen av forskning och innovation i vården.

I det nationella ALF-avtalet föreskrivs att universitetssjukvården (USV) bland annat ska ”bidra till en evidensbaserad hälso- och sjukvård genom att överföra egna och andras forskningsresultat till praktisk vård och fortlöpande utvärdera etablerade och nya metoder” samt ”samverka med näringslivet och patientorganisationer”. I det underlag som beslutats av den nationella styrgruppen för ALF sägs vidare att varje USV ska ge verksamheten tillgång till bland annat ”samverkansstrukturer för företag” och ”innovationssystem”. Socialstyrelsen har på regeringens uppdrag tagit fram miniminivåer som USV ska uppnå. En av dessa miniminivåer föreskriver att det ska finnas en skriftlig och i verksamheten känd strategi eller motsvarande som stöder innovationer baserade på utvecklingsarbete och forskningsresultat.

En utmaning som ofta lyfts fram i innovationsprocessen är de regelverk som gäller för samverkan (ex samarbete, upphandling) med industrin och andra aktörer. Regelverken sätter givetvis ramar för samverkan men påfallande ofta är problemet en osäkerhet om vad som verkligen gäller. Att på ett pragmatiskt sätt, utifrån verksamhetens behov, förstå och tolka gällande regler är en mycket angelägen uppgift för huvudmannen (Region Östergötland).

Socialstyrelsen lyfter fram några centrala förutsättningar som anses främja innovation, bland annat en tillitsbaserad ledning och styrning, brukarfokus, transparens, stöd och samverkan. En effektiv innovationsprocess, det vill säga att komma hela vägen från idé till införandet av en lösning i verksamheten (implementering) kräver såväl ett helhetsansvar som en struktur. Därtill är det också nödvändigt att det finns en långsiktig finansiering. En förutsättning för innovationer är att medarbetarna har både relevant kompetens och tydliga incitament exempelvis mål i sin utvecklingsplan.

2 Syfte

Syftet med denna strategi är:

- Att skapa förutsättningar för en ökad innovationsförmåga i organisationen.
- Att skapa förutsättningar för individer och verksamheter att utveckla och införa innovationer som är till nytta och bidrar till regionens mål och uppdrag för hälso- och sjukvården inklusive universitetssjukvården.
- Att Region Östergötland tillsammans med Sydöstra sjukvårdsregionen och regionens universitet och näringsliv blir en innovationsmotor och arena för utveckling inom hälso- och sjukvård.

3 Mål

För att uppnå strategins syfte är följande övergripande mål uppsatta för 2022-2024:

- *Att ta fram vision och tydliggöra och förankra mål* för Region Östergötlands innovationsarbete och en uppdaterad strategi för innovation kopplad till hälso- och sjukvård.
- Fortsatt utveckla och *stärka regionens innovationskultur* på operativ, taktisk och strategisk nivå, från medarbetare till chef och ledning. (Exempelvis lyfta fram behovsägarens roll, forskningens roll, tydliggöra ledarskapets betydelse, utbilda medarbetare i innovationsprocessen, lokala innovationsledare mm)
- *Det ska finnas strukturer, ramar och innehåll* för regionens innovationsledningssystem.
  - Utveckla lättarbetade och kända strukturer för behovsdrivet innovationsarbete som gör det smidigt att arbeta och möjliggör snabba processer från idé till utvärdering och implementering.
  - Tydliggöra stödprocessernas resurs- och kompetensinnehåll med avseende på innovationsarbete.
  - Skapa förmågan att fånga, tillvarata och nyttja innovationer oavsett ursprung samt att implementera dessa i Universitetssjukvården och övrig hälso- och sjukvård.
  - Identifiera och undanröja hinder för regionens innovationsförmåga.
  - Tydliggöra och beskriva ingående aktörer i innovationsledningssystemet (Exempel: LiU innovation, East Sweden Medtech, Regionens utvecklingsresurser, Forskningsstrategiska enheten m. fl.)

4 Definitioner

4.1 Innovation

Innovationsarbete innebär att skapa möjligheten att utforska något som är helt nytt och som inte behöver vara en fortsättning eller följd av det vi gör idag. Detta innebär att vi i starten inte vet vad resultatet kommer att bli och att vi måste vara beredda att prova, testa, förkasta och lära oss under vägen.

Sveriges kommuner och regioner (SKR) sammanfattar kort innovation till: ”Nytt – Nyttigt - Nyttiggjort”

En annan definition som ofta används är från Oslomanualen, OECD:

”Införandet eller genomförandet av en ny eller väsentligt förbättrad vara, tjänst eller process, nya marknadsföringsmetoder eller nya sätt att organisera affärsverksamhet, arbetsorganisation eller externa relationer.”

Båda visar att innovation kan finnas i alla delar i en organisation och att lösningen måste vara tagen i bruk (använd, implementerad eller efterfrågad på en marknad) för att vara en innovation. En idé, uppfinning eller ett forskningsresultat som inte används är alltså inte en innovation.

Specifikt i hälso- och sjukvården definierar Socialstyrelsen innovationer som ”...*goda idéer som har utvecklats till nyskapande produkter, tjänster eller arbetsmetoder till nytta för invånare, patienter, och medarbetare och som svarar mot behov och efterfrågan i vardagen och omvärlden.*” I hälso- och sjukvården handlar det om produkter, tjänster, processer eller organisationssystem som tagits fram utifrån identifierade frågeställningar och behov i det kliniska arbetet, det vill säga det finns en tydlig verksamhetskoppling. Ofta sker innovationen som en utveckling av tidigare forskningsresultat och i nära samverkan med akademien och/eller näringslivet. (Socialstyrelsens strategi för att främja innovation i hälso- och sjukvård och socialtjänst)

4.2 Innovationsledningssystem

Strategin utgår från standarden för innovationsledning SS-EN ISO 56002:2021 Innovationsledningssystem för innovation.

Där definieras innovationsledningssystem som (fritt översatt från engelska):

”Ett innovationsledningssystem är en uppsättning sammanhängande och interagerande delar, som syftar till att förverkliga värde. Det tillhandahåller ett gemensamt ramverk för att utveckla och sprida innovationskapacitet, utvärdera förmåga och uppnå avsedda resultat.”

I standarden beskrivs bland annat följande delar i innovationsledningssystemet: Kultur, Ledarskap, Roller och ansvar, Mål, Utvärdering, Stöd och resurser, Innovationsprocessen mm.

5 Avgränsningar

Region Östergötland saknar en övergripande innovationsstrategi för regionens samlade uppdrag varför denna avgränsar sig till hälso- och sjukvården inom Region Östergötland.

Strategin omfattar innovation och inte utveckling generellt. Socialstyrelsen beskriver (i sin strategi för innovation) ”att innovationer kan skilja sig åt i förändringsgrad, en del innebär omfattande förändring (radikal innovation) och andra en mer gradvis förändring (inkrementell innovation). Gränsen mellan inkrementell innovation och löpande verksamhetsutveckling kan vara svår att dra. Innovation handlar dock om nya, väsentligt förbättrade och gärna skalbara lösningar, inte vardagsförbättringar.”